

Gradanska alijansa
Civic Alliance - Aleanca qytetare

I godina Prva godina Gradanske alijanse

Građanska alijansa
Civic Alliance - Aleanca qytetare

Građanska alijansa, Crna Gora
februar 2013. godine

Za izdavača
Boris Raonić

Autori izvještaja
GA tim

Lektura i prevod
Jelena Vukoslavović

Dizajn i prelom
Aleksandar Pajević

Obrada i štampa
AP print, Podgorica

Tiraž
500 primjeraka

Navođenje i korišćenje informacija iz ovog izvještaja u neprofitnim publikacijama ili sredstvima javnog informisanja, u svrhu informisanja građana, kao i korišćenje za druge nekomercijalne svrhe, dozvoljeno je, uz obavezno navođenje izvora i vlasnika autorskog prava.

Korišćenje materijala u bilo koje druge svrhe nije dopušteno bez prethodnog odobrenja Građanske alijanse.

Sadržaj

- 4 Vizija–Misija–Vrijednosti**
- 5 Građanska alijansa: Između građana i institucija**
- 6 Jasna vizija: građansko i demokratsko društvo zasnovano na vladavini prava**
- 8 Transparentne finansije i efikasna administracija**
- 9 Otvoreni za dvosmjernu komunikaciju sa svima**
- 14 Program ljudskih prava**
- 16 Program vladavine prava**
- 20 Medijski program**
- 23 Program dobrog upravljanja**
- 26 Prihodi i rashodi**
- 27 Donatori**
- 27 Partneri**
- 28 Uposleni**

Vizija

Crna Gora je građansko i demokratsko društvo, zasnovano na vladavini prava. Crna Gora se razvija kao društvo aktivnih i informisanih građana, a državne institucije funkcionišu u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima s ciljem ostvarivanja javnog interesa.

Misija

Građanska alijansa (GA) kvalitetno i efikasno doprinosi uspostavljanju građanskog i demokratskog društva, kroz jačanje kapaciteta i podršku građanskim inicijativama, zaštitu i promociju ljudskih prava i kontrolu rada državnih institucija.

Vrijednosti

Istina, pravda, mir, tolerancija, odgovornost, jednakost, timski rad, aktivizam, transparentnost, stalno učenje i saradnja.

Dragi prijatelji, svi oni koji dijelite isti sistem vrijednosti sa nama,

Poštovane građanke i građani, oni koji se smatraju takvim,

Pred vama je prvi godišnji izvještaj o radu Građanske alijanse, nastale ujedinjavanjem lokalnih organizacija. Ova ideja o ujedinjavanju etabliranih organizacija predstavlja svojevrsni presedan u crnogorskom društvu, u kojem neprestane podjele otežavaju valjano korišćenje ionako ograničenih resursa. Time smo htjeli pokazati koliko ujedinjavanje oko vrijednosnih principa olakšava njihovo ostvarivanje.

Prethodna godina za nas je bila godina programskog, vrijednosnog, kadrovske i administrativnog uspostavljanja. Definisali smo precizan mandat i misiju, obezbijedili stabilne uslove za funkcionisanje, usvojili precizan dvogodišnji programski plan, jasne vrijednosti koje baštine svi zaposleni, te ni zadovoljstvo postignutim rezultatima nije izostalo. Štaviše, kroz proces stvaranja Građanske alijanse – potordili smo našu priorizovanost rješavanju svakodnevnih životnih problema građana – koji se često nalaze daleko od svih onih svečanih konferencija, seminara, komisija, savjeta, odbora, blještavih metropola i udobnih hotela, velikih riječi i malih promjena... Dakle – problema onih običnih građana koji rijetko mogu ispratiti tempo promjena crnogorskog zakonskog i institucionalnog okvira u sklopu integracija sa tekovinama Evropske Unije.

U skladu sa našom jasnom vizijom građanskog i demokratskog crnogorskog društva zasnovanog na vladavini prava, u godini za nama bavili smo se aktivnostima iz tog domena i nijesmo dozvolili sebi lutanje van definisanih okvira, uprkos interesovanju donatora. Tako, u ovom izvještaju možete čitati o tome kako smo tokom 2012-te doprinijeli zaštiti i promociji ljudskih prava, na koji način smo vršili kontrolu rada državnih institucija, kako smo jačali kapacitete i pružali podršku građanskim inicijativama, kako smo komunicirali sa građanima i na koji način smo im direktno pomagali.

Transparentnost i odgovornost su stvari koje tražimo od svih državnih institucija, ali ih i baštinimo kao jednu od osnovnih vrijednosti, te u tom cilju i objavljujemo ovaj izvještaj.

Nadamo se da ćemo u 2013. nastaviti kvalitetnu saradnju sa svima vama,

Srdačno,

tim Građanske alijanse

**STRATEGIJA, PROGRAMI,
ADMINISTRACIJA, KOMUNIKACIJA**

Gradanska alijansa: Između građana i institucija

Gradanska alijansa je nastala kao rezultat ideje o ujedinjavanju organizacija i pojedinaca koji baštine iste vrijednosti i angažovani su na rješavanju istih problema. Godinama su naši aktivisti kroz svoje redovne programe, direktno komunicirali sa građanima Crne Gore, pomažući im, u mjeri sopstvenih mogućnosti i iskrenih motiva, da riješe probleme u vezi kršenja ljudskih prava, neefikasnosti državnih institucija i komplikovanih zakonskih procedura.

Naša zamisao je bila da ujedinjavanjem možemo pojačati sinergetski efekat medijskog programa i programa Robin Hud organizacije 35mm i kapacitete YIHR u vezi monitoringa državnih institucija i pravne pomoći, istovremeno objedinjavanjem administrativnih i finansijskih segmenata. Time je stvoren operativni programski okvir za međusobno uvezivanje naših aktivnosti – informacije prikupljene prilikom direktnih monitoring programa i pravne pomoći ustupane su novinarima Robin Huda kako bi bili istraženi i medijski predstavljeni. Istovremeno, informacije novinara i zaključci njihovih razgovora sa javnim službenicima korišćeni su od strane naših monitoring i pravnih timova, kako bi daljim prikupljanjem terenskih i konkretnih informacija provjerili u kojoj mjeri ti problemi imaju sistemske karakteristike.

Takvim pristupom smo željeli da udahnemo određenu dozu nove energije u cijelu priču oko zaštite ljudskih prava, koja su u našem društvenom ambijentu u velikoj mjeri poprimila karakteristiku birokratizovane poštalice ili monete za potkusurivanje u neprekidnim i neplodnim javnim debatama. Naime, u takvim situacijama, često se previđa da iza svih tih slučajeva kršenja ljudskih prava ili statističkih pokazatelja stoje obični građani sa svojim problemima koji im otežavaju svakodnevni život, počevši od policijske torture, predugog trajanja sudskog procesa ili komplikovane procedure za donošenje odluke o finansiranju medicinske intervencije. A aktivisti Građanske alijanse su u proteklom periodu održavali brojne kontakte sa takvim građanima, pokušavajući da im pruže odgovarajuću pomoć, sprovodeći gotovo polovinu svojih projektnih aktivnosti na volonterskim osnovama.

Kroz specifične primjere problema naših sugrađana, Gradanska alijansa uspijevala je da identifikuje sistemske probleme koji otežavaju zadovoljavanje njihovih osnovnih interesa ili omogućavaju (nekažnjeno) kršenje njihovih ljudskih prava. Ti

problemi su, kroz naše monitoring izvještaje, pretočeni u jasne sistemske smjernice za rješavanje tih problema, i predstavljeni partnerima iz javnog, civilnog i medijskog sektora, kako bi ih riješili na zadovoljavajući način.

Tokom ove godine obilježićemo 10 godina rada Škole demokratskog rukovođenja, 7 godina emisije Robin Hud, 6 godina monitoringa ljudskih prava i 2 godine monitoringa sudskog sistema, što su naši najprepoznatljiviji projekti. Kroz ove projekte, Građanska alijansa se trudila da identifikuje ključne sistemske probleme, pomogne običnim građanima, ali i da svima približi što se sve krije iza velikih riječi, kao što su Vladavina Prava, Transparentnost ili Dobro Upravljanje, o kojima se nemilice govori na svim konferencijama, koktelima, okruglim stolovima i seminarima, i u svim onim udobnim hotelima i prestižnim međunarodnim destinacijama.

A upravo to je granica koju veoma mali broj naših djelatnika iz svih segmenata društva želi da pređe. I upravo je to granica iza koje nas čekaju naši sugrađani, sa svojim životnim problemima i pitanjima na koja moramo odgovoriti. Jer mjera rješavanja njihovih problema, biće mjera uspjeha svih naših reformi.

Boris Raonić, predsjednik GA

Jasna vizija: građansko i demokratsko društvo zasnovano na vladavini prava

Građansko i demokratsko crnogorsko društvo zasnovano na vladavini prava - vizija je kojom smo se vodili pri definisanju našeg programa. U toj viziji građani su aktivni i informisani, a državne institucije funkcionišu u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i teže ostvarivanju javnog interesa. Vođeni ovom vizijom kreirali smo strateški plan za period 2012-2013 iz kojeg su proizašle sve programske aktivnosti Građanske alijanse realizovane tokom ove godine (strateški plan, kao i ostala relevantna dokumenta mogu se naći na našem sajtu www.gamn.org/dokumenti.html)

Građanska alijansa je značajno osnažila svoje kapacitete pa svaki od četiri programa vodi koordinator/ka - osoba iskusna i stručna u toj oblasti. Okupljamo i jedan broj mladih aktivista voljnih da svojim angažmanom direktno rade na pozitivnim promjenama u društvu. Svi konstantno radimo na unaprijeđenju svojih kompetencija za bavljenje ovim poslom i smatramo to odgovornim odnosom prema građanima u čije ime često nastupamo.

GA je svjesna da je na žalost, većina NVO aktivnosti skocentrisana na Podgoricu. Iz tog razloga je u saradnji sa Mott fondacijom i partnerskim NVOima iz Ulcinja, Nikšića i sa sjevera Crne Gore, započela projekat osnaživanja aktivizma građana i širenje svojih aktivnosti širom Crne Gore.

Kada se osvrnemo na postignuto u 2012. posebno smo ponosni na uspostavljena partnerstva i ostvarenu saradnju sa drugim organizacijama i udruženjima koja dijele naše vrijednosti i svojim radom doprinose i našoj viziji. Ustavili smo komunikaciju i, u jednom dijelu i saradnju, sa institucijama iz domena kojima se bavimo. Na taj način naši nalazi uglavnom budu najdirektnije predstavljeni odgovornima, a kroz medijski program i u saradnji sa medijima adekvatno i efikasno informišemo i javnost. Do sistemskih promjena na bolje ima još posla za sve nas zajedno - ostanite sa nama i u narednom periodu.

Ajša Hadžibegović, programska direktorica GA

Transparentne finansije i efikasna administracija

Iako je od osnivanja Građanske alijanse prošlo samo godinu dana, tokom ovog perioda uspjeli smo da uspostavimo efikasnu administraciju, koja prije svega pruža podršku programima kroz kvalitetniji rad i bolju programsku povezanost. Tolerancija, odgovornost, jednakost, timski rad, transparentnost, stalno učenje i saradnja su vrijednosti koje afirmišemo u svakodnevnoj međusobnoj komunikaciji, ali isto tako i u komunikaciji sa našim bliskim saradnicima. Zato je GA kancelarija kod drugih prepoznata po pozitivnoj atmosferi i timskom radu.

Finansije GA su javne i svaki godišnji finansijski izvještaj se nalazi na sajtu organizacije. Već nakon osnivanja, urađene su konsultacije sa partnerskim i uvažanim organizacijama, kako bi se pronašlo najbolje rješenje za potrebe naše organizacije. Prva revizija je prošla uspješno i time je opravdan uspostavljeni administrativni i finansijski model.

GA sa njenim članicama uspjela je da za svega godinu dana uspostavi više od 15 partnerstava sa raznim donatorima koji su prepoznali entuzijazam i misiju GA. IT podrška funkcioniše besprekorno, dok je sajt GA jedan od rijetkih koji funkcioniše trojezično.

U narednom periodu posebno ćemo biti posvećeni ideji održivosti GA, kao najvećem izazovu ove, sada već velike organizacije.

Među zaposlenim u GA su pripadnici svih etničkih, religijskih i ideoloških pripadnosti u Crnoj Gori. Svi mi, pak, baštinimo koncept građanske države i u svom radu naglasak dajemo na tome.

Na poslijetku bismo naznačili da smo ponosni na činjenicu da je GA učestvovala u nekoliko humanitarnih akcija, a kao uzor drugima neka posluži i činjenica da su svih deset zaposlenih u GA nepušači, te da se, koliko je najviše moguće, pridržavamo načela „zelene kancelarije„.

Edina Hasanaga Čobaj, izvršna direktorica GA

Otvoreni za dvosmjernu komunikaciju sa svima

Od samog početka javnog djelovanja, GA se profilisala kao NVO koja je otvorena za saradnju sa svim medijima što je i logično opredjeljenje, budući da jedina u Crnoj Gori ima svoj kompleksan medijski program. Epitet nepristrasne i otvorene organizacije održavamo zahvaljujući višesmjernom pristupu medijskim komunikacijama: oslušujemo potrebe građana i institucija sa kojima saradjujemo, a prema njima šaljemo precizne i utemeljene poruke, odnosno pretvaramo ih u stvari od opšteg značaja i preko medijskih programa koristimo kanale kako bi mijenjali javne politike. Time pokušavamo da, kao svojevrсни korektiv, pomognemo svim građanima koji ne uspijevaju da adekvatno zainteresuju nadležne institucije za svoje probleme ili da brže dođu do neophodnih informacija iz domena rada državnih organa. Takođe, na taj način omogućavamo i predstavnicima javnog sektora da predstavljaju svoje aktivnosti na rješavanju identifikovanih problema, odgovore na pritužbe građana i tako pojasne svoje viđenje stvari.

Zaposleni GA sve više istupaju kao komentatori ključnih društvenih događanja koja spadaju u njihov mandat, tako da je svaki član naše organizacije aktivan, pa fokus nije samo na „lideru“, kako to obično biva u nevladinim organizacijama. Odličan PR je i činjenica da su naši članovi učesnici u tijelima koja su sastavljena kako bi se što bolje pripremili za pregovore pristupnim poglavljima EU.

Posebno smo ponosni na naše medijske proizvode, a najupečatljiviji je svakako jedan od najgledanijih programa domaće produkcije - „Robin Hud“, koji je svoju šestu i sedmu sezonu dočeka na Javnom servisu RTCG (istraživanja Stratedžik marketinga stavljaju ga odmah iza udarnog dnevnika i Jutarnjeg programa). Mislimo da je to uspješan i pionirski potez, jer je to prva serijska ko-produkcija državne televizije sa jednom NVO u istoriji. Cijenimo da je sam potez logičan, jer je Javnom servisu bila neophodna ovakva emisija, a sa druge strane RTCG je idealna platforma za poruku i misiju „Robin Hud“ programa, jer pored domaće publike, prati se i na satelitu, a svoj prostor nalazi i na YouTube kanalu. Međutim, početak prve sezone je neočekivano kasnio iz nekoliko razloga: prelazak sa INTV-a i niz administrativnih i ugovornih nesporazuma sa starom/novom rukovodećom garniturom u RTCG, koju je značajno pospješila činjenica da smo imali direktne opstrukcije u potpisivanju Ugovora o ko-produkciji od pojedinih članova Savjeta RTCG, koji, začuđujuće, predstavljaju NVO sektor.

Istovremeno, sve je intenzivnije naše prisustvo na webu preko autorskog portala www.e-balkan.net koji ima profilisanu publiku u čitavom regionu i više desetina hiljada posjeta svakog mjeseca.

U kranjem, dobro izbalansirana i transparentna medijska politika rezultirala je činjenicom koja je nemjerljiva rejtinzima: nijesmo prepoznati kao dio bilo kojeg lobija u crnogorskom društvu, a saradnja sa svim medijima u Crnoj Gori bolja je nego ikad.

Web stranica www.gamn.org, već od samog postavljanja bilježi konstantan broj posjetilaca, a tokom godine urađene su i podstranice za Školu demokratskog rukovođenja (www.sdr.gamn.org), Virtuelnu školu demokratskog rukovođenja (www.vs.gamn.org), za emisiju Robin Hud (www.gamn.org/robinhood), zatim vezano za učešće u radnoj grupi za izradu strategije za saradnju sa nevladinim organizacijama (www.gamn.org/RazvojNVO) i za proces praćenja stanja ljudskih prava u skladu sa UN sistemom Univerzalnog periodičnog izvještavanja (UPR) (www.gamn.org/upr).

Ne računajući medijske programe koji su dio naše produkcije, važno je napomenuti da je GA tokom 2012. imala preko 1.300 pojavljivanja u medijima, što je čini jednom od tri najaktivnije NVO u Crnoj Gori.

Darko M. Ivanović, komunikacijski direktor GA

NAŠI PROGRAMI

Program ljudskih prava

Najveći problem sa kojim se susriječemo u okviru programa ljudskih prava je veliki broj prijavljenih slučajeva kršenja ljudskih prava, u kojima nijesu sprovedene hitne, efikasne, nezavisne i djelotvorne istrage. GA od nadležnih državnih institucija, koje su još uvijek zatvorene, zahtjeva i vrši pritisak da se takve istrage sprovedu.

Program ljudskih prava obuhvata praćenje kvaliteta sprovođenja zakona, kao i istraživanje i dokumentovanje slučajeva kršenja ljudskih prava, njihovo procesuiranje i zastupanje žrtava pred nadležnim sudovima i državnim organima kroz aktivnosti besplatne pravne pomoći. Program ljudskih prava je fokusiran na suočavanje sa prošlošću, probleme torture i diskriminacije, politički motivisano nasilje, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i okupljanja, zaštitu ličnih podataka, vjerske slobode, manjinska prava, status raseljenih lica, ekonomska i socijalna prava.

Samo tokom ove godine, registrovali smo 20 slučajeva kršenja ljudskih prava iz različitih oblasti, u vezi s kojima smo pružali besplatnu pravnu pomoć. Građanska alijansa upravo privodi kraju sveobuhvatni analitički izvještaj, koji će sumirati aktivnosti

iz prethodnih 6 godina, od sticanja nezavisnosti Crne Gore do početka pregovora o pristupu EU. Ovaj izvještaj će pokušati da, na osnovu ogromnog broja prijavljenih i uočenih slučajeva kršenja ljudskih prava u Crnoj Gori u periodu 2006 - 2012, predstavi ključne karakteristike sistema institucionalne zaštite ljudskih prava, od policije, sudstva pa do Ombudsmana i Parlamenta. Ovaj dokument će biti jasna slika stanja u našoj državi i rada državnih institucija, razvojnih trendova, prednosti i nedostataka, i kao takav će poslužiti kao osnov za dalje aktivnosti GA na ovom polju.

GA aktivno doprinosi i procesu Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) stanja ljudskih prava. GA je učestvovala u izradi nacionalnog Vladinog izvještaja, učestvovali smo i u izradi izvještaja o pravima djeteta i u novembru 2012. godine naša predstavница je zainteresovanim misijama predstavila stanje ljudskih prava na pre- sesiji. Krajem godine, u saradnji sa NVO CEDEM započet je projekat „Osnaživanje civilnog društva za aktivno učestvovanje u UPR procesu“. Formirana je koalicija od sedam nevladinih organizacija koje će osnažiti kapacitete i aktivno pratiti implementaciju preporuka tokom 2013. godine.

Kroz program ljudskih prava koriste se tehnike istraživanja na terenu, pres kliping, pravne analize, intervjui, SOS linije i analize zvaničnih izvještaja državnih institucija i drugih organizacija.

Što se tiče aktivnosti na polju zaštite ljudskih prava, svjesni smo da komplikovani termini ili površni, birokratizovani i statistički izvještaji – veoma često ne pružaju jasnu sliku o stvarnoj pozadini slučajeva kršenja ljudskih prava, kao ni opipljivim posljedicama po život običnih ljudi. Tek kroz detaljno opisane i dokumentovane slučajeve, čitaoci mogu steći sliku o ozbiljnosti i posljedicama tih slučajeva, kompleksnosti aktivnosti podrške žrtvama i njihovim članovima porodica. To možemo ilustrovati primjerom vezanim za slučaj „Šoškić“ gdje je istraga kasnila četiri godine, po navodima da su policijski službenici odgovorni za zlostavljanje i smrt Miroslava Šoškića iz Berana, stradalog u decembru 2008. godine nakon policijske potjere. Istraga je prvobitno bila zatvorena a incident proglašen nesrećnim slučajem. Podrška roditeljima i upornost GA kroz svakodnevnu komunikaciju sa institucijama dovela je do toga da je istraga u novembru 2012. godine nanovo otvorena, a zbog sumnje da su odgovorni za smrt Šoškića, na kraju 2012. godine, dva policijska službenika lišena su slobode.

Takođe, na osnovu višegodišnjeg praćenja i samih slučajeva, od momenta prijavljivanja pa do sudske odluke, GA je na osnovu obilja informacija uspjela da identifikuje ključne sistemske probleme u radu državnih institucija. Naime, zabrinjava podatak da, po našim podacima i na osnovu analiza izvještaja o radu državnih institucija, tek oko polovina prijavljenih slučajeva teških kršenja ljudskih prava bude procesuirana. Zat-

vorenost institucija značajno otežava rad civilnom sektoru. U svom radu, GA koristi mogućnost dobijanja informacija na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Ipak, veliki broj institucija ne postupa po zahtjevima koji stižu iz NVO sektora. Jedan od primjera takve prakse jeste i postupanje Osnovnog suda u Kotoru koji nije dozvolio uvid u presude kojima je službenik policije čak tri puta osuđen zbog zlostavljanja na službenoj dužnosti pod izgovorom da bi na taj način zaštita privatnosti tog policijskog službenika bila ugrožena i da animizacija presude ne bi imala smisla jer znamo na koga se presuda odnosi. GA je zbog ovakvog pristupa koji je potvrđen i od strane Ministarstva pravde podnijela tužbeni zahtjev Upravnom sudu od koga očekujemo da presude u ovom slučaju učini javnim po principu prakse Evropskog suda za ljudska prava.

Prema našem iskustvu, Fond za ostvarivanje manjinskih prava je, takođe, institucija koja ne poštuje Zakon o slobodnom pristupu informacijama i koja je kao zatvorena i sa velikim brojem neregularnosti - prepoznata od više državnih institucija, Evropske komisije, medija i NVO. Zbog takvog rada Fonda, GA je podnijela dvije krivične prijave, tužbu Upravnom sudu i uputila veliki broj dopisa Vladi i Skupštini da uredi funkcionisanje Fonda u skladu sa Zakonom.

Sa druge strane postoje institucije koje su se otvorile za saradnju sa GA i kao pozitivan primjer možemo navesti Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, gdje u svakodnevnoj komunikaciji sa Upravom ZIKS-a predstavnici GA rješavaju probleme lica lišenih slobode.

Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava

Program vladavine prava

Kroz ovu programsku komponentu, Građanska alijansa teži da sva iskustva iz rada sa pojedinačnim slučajevima kršenja ljudskih prava ili prosto životnih problema građana i njihovih odnosa sa državnim institucijama – pretoči u jasne smjernice, kako bi se uklonile sistemske pretpostavke za ponavljanje tih slučajeva. S tim u vezi, GA je s posebnom pažnjom pratila rad sudskog i sistema primarne zdravstvene zaštite, imajući u vidu intenzitet i sadržaj interakcije običnih građana i ovih djelova državnog sistema.

Tokom monitoringa javnih institucija, prije svega osnovnih sudova i domova zdravlja, a kasnije i bolnica, zabilježen je veliki broj propusta u radu. Zahvaljujući našem praćenju, već nakon prvog javnog saopštavanja ovakvog stanja i upiranja prstom na brojne neregularnosti, načinjen je značajan napredak u radu ovih institucija. Želimo da naglasimo da su svi nalazi monitoring projekata predstavljeni nadležnim institucijama, u cilju pribavljanja i njihovih stavova i odgovora. Naime, u GA smatramo da nije dovoljno identifikovati problem u radu državnih institucija, već je neophodno pokušati, kroz konstruktivni dijalog, doći do sistemskog rješenja, prihvatljivog

za sve partnere i održivog u našem društvenom i kulturnom ambijentu.

Iako je sudski sistem pod stalnom paskom javnosti, i to uglavnom po pitanju ishoda pojedinih slučajeva i stepena uticaja političkih struktura na njihov rad – veoma malo pažnje se posvećuje onim sistemskim i resursnim pretpostavkama za kvalitetan rad sudija. Naime, tokom praćenja efikasnosti i transparentnosti sudskog sistema, GA je uočila ogroman raskorak između opterećenosti sudija sa brojem slučajeva, nedovoljnim resursima koje sudije imaju na raspolaganju, kao i materijalnih uslova kompletnog sistema. Uz neadekvatnu koordinaciju sa ostalim institucijama i internu organizaciju, kao i poslovične probleme oko dostupnosti informacija i odnosa sa novinarima, GA je u procesu formulisanja niza veoma jasnih preporuka, koje će biti predstavljene predstavnicima pravosuđa, kako bi kroz javni dijalog pokušali da dođemo do rješenja.

Takođe smo ukazivali na propuste i popravili rad vještaka, koji sada urednije dostavljaju izvještaje, što je ključno za donošenje presuda. Uticali smo na bolju saradnju sudova i policije u pogledu dovođenja lica koje sud prinudno potražuje. Ukazivali smo i na potrebu ustavnih izmjena što se i našlo u mišljenju Evropske komisije o Crnoj Gori.

Što se tiče monitoringa sistema zdravstvene zaštite, na primjer, uočeno je da preko 60% zdravstvenih radnika ne nosi identifikacione kartice. Nakon javnog predstavljanja izvještaja i problematizovanja ovakve prakse, već u sljedećem krugu monitoringa preko 70% njih nosilo iste. Takođe, u prvom krugu monitoringa – nijesu postojala obavještenja o zaštitniku prava pacijenata, niti su kutije za žalbe bile postavljene na vidnim mjestima, dok je već u drugom krugu ovaj propust u dobroj mjeri ispravljen.

Kroz ovaj program sprovodimo kontrolu rada državnih institucija putem monitoringa njihovog rada na terenu, ali i uz pomoć analize izvještaja i dostupnih informacija. Tokom 2012-te smo se prvenstveno bavili pravosuđem i zdravstvom. Rezultati do kojih dolazimo putem monitoringa su naša polazna tačka i osnova šta treba mijenjati i popravljati, ali i pohvaliti kao primjer ostalim organima.

Podjela vlasti, suprematija prava, slobodan pristup sudu, fer suđenje i u razumnom roku, jednakost pred zakonom i jednaka zaštita od strane zakona, subordinacija vlade i državnih institucija - Ustavu i zakonu su kompas kojim program vladavine prava ukazuje i opominje kada se skrene sa kursa.

Tako smo kroz program Vladavina prava ukazivali na slabu primjenu zakona o

Besplatnoj pravnoj pomoći. Tražili smo veću angažovanost sudija u popularizaciji ovog zakona kao i aktivniju ulogu advokata. Takođe, ukazali smo na slabu koordinaciju između sudova i institucija (Poreska uprava) od kojih sudovi pribavljaju dokumentaciju neophodnu da bi se dobila besplatna pravna pomoć. Kod Zakona o maloljetnicima smo ukazivali na činjenicu da u sudovima nema posebne prostorije za saslušanje maloljetnika, iako je zakon počeo da se primjenjuje u septembru 2012. Potencirali smo i nedostatak posebnog tima ljudi (psihologa, socijalnih radnika, pedagoga) koji će raditi pri Višim sudovima i Vrhovnom državnom tužilaštvu, a u cilju davanja stručnih mišljenja, obavještenja i druge pomoći u postupcima prema maloljetnicima. Kod Zakona o vještacima tražili smo efektivniju kontrolu rada vještaka i efikasnije mjere za pokretanje postupka njihove odgovornosti. Zakon o javnim izvršiteljima je u potpunosti ostao mrtvo slovo na papiru i pokazatelj je da Crna Gora usvaja zakone mnogo brže nego što ih primjenjuje.

Predsjednici Osnovnih sudova kao i ministar zdravlja našu organizaciju su prepoznali kao pouzdanog partnera, dok im naši izvještaji, kako su napomenuli, u velikoj mjeri pomažu da detektuju probleme i u krajnjem ih eliminišu, što su i pokazali rezultati cikličnog monitoringa. Inertnost, opstrukcija, ignorisanje i nepostupanje po našim prijavama i inicijativama su problemi na koje nailazimo u svakodnevnom radu sa pojedinim državnim institucijama i ljudima u njima.

Vrijeme pred nama će biti pravi test da li Crna Gora ima administrativne i tehničke kapacitete za usvajanje, ali i implementaciju, ogromnog broja zakona koji nas čekaju uslijed harmonizacije pravne tekovine EU sa našim zakonodavstvom.

Zoran Vujičić, koordinator programa vladavine prava

Medijski program

Ove godine ekipa „Robin Huda“ rješavala je 72 prijavljena problema građana Crne Gore. Do sada je uspješno okončano oko 54 odsto slučajeva, dok preostale nastavljamo da pratimo do konačnog razrješenja, tako što uporno opominjemo institucije da savjesnije obavljaju svoj posao, tražimo konkretne odgovore i odgovornost u datom slučaju. Ove godine najviše pritužbi smo dobili sa sjevera Crne Gore, čak 40 odsto. Nešto manje, tj 30 odsto problema dolazi sa juga. Isti toliki postotak nezadovoljnih građana je iz Glavnog grada. Novina je da su nam se ove godine za pomoć obraćali čak i iz inostranstva. Prioritet u rješavanju dali smo socijalnim problemima građana, jer smatramo da su oni posebno izraženi u periodima društveno-političke tranzicije, kao i tekuće ekonomske krize. Smatramo da se takvi problemi pojedinačnih građana, nezasluženo, rijetko nalaze u fokusu nevladinih organizacija, koje su dobrim dijelom orjentisane na zakonske ili probleme državnih strategija. U tom smislu, posebnu odgovornost tražili smo u slučajevima koji se tiču nesavjesnih postupanja medicinskih radnika. Nije bila rijetkost i da je nakon naših intervencija kooperativno djelovanje javnog sektora s privatnim sektorom mijenjalo ljudske sudbine.

“Robin Hud” je jednosatni društveni magazin, nedjeljne periodike, koji se u osnovi oslanja na postulate “građanskog” novinarstva. Istražujući teme vezane direktno za probleme građana, u cilju rješavanja istih, ovaj magazin se postavlja direktno u službu građana i uopšte čitavog civilnog društva. Građani prijavljuju probleme koje imaju sa institucijama sistema svakodnevno preko otvorene linije, e-maila, Facebook-a i pisama koja stižu u redakciju. Problemi se obrađuju u formi priloga koji se prezentuju javnosti, a potom se na odgovornost, u studio zove funkcioner državne ili lokalne uprave koja treba da riješi problem. Robin Hud s jedne strane pruža konkretan i konstruktivan doprinos kreiranju efikasnijih državnih službi, ali takođe i omogućava jedinstveni uvid u suštinu životnih problema građana, načina funkcionisanja državnih organa i zakonskih mehanizama koji nam stoje na raspolaganju.

Četiri tematske emisije, Robin Hud je posvetio zdravstvu i sudstvu - oblastima koje bilježe učestale propuste i kršenje Zakona. Monitori Građanske alijanse su u 26 zdravstvenih ustanova i 6 Osnovnih sudova proveli više od 2000 sati. Podaci su stizali iz čak 15 crnogorskih gradova. Direktna uvid u rezultate monitoringa Građanske alijanse crnogorska javnost je imala putem emisije Robin Hud. Propuste koji usporavaju funkcionisanje zdravstvenog i sudskog sistema, uživo smo imali priliku da saopštimo i čelnim ljudima institucija koje smo kontrolisali. Građanska alijansa je kroz javnu komunikaciju sa nadležnima iz ovih oblasti pokušala da dođe do konkretnih rješenja i objašnjenja, a monitoring je rezultirao time da se stanje u ovim oblastima znatno poboljšalo.

Na stazi kojom sigurno gazi Robin Hud bilo je i prepona. Institucije koje su ozbiljno odstupale od utvrđenih pravila propisanih zakonom kada je slobodan pristup informacija su Tužilaštvo, Privredni sud, Glavni grad. Sa druge strane, većina institucija s vremena na vrijeme radi svoj posao.

Online dio medijskog programa Građanske alijanse, portal E-Balkan, već dvije godine promovise kritičko razmišljanje o aktuelnim dešavanjima i budućnosti, kao i regionalno pomirenje i saradnju. Portal ima već profilisanu publiku, koja redovno posjećuje stranice online novine kao i profile na društvenim mrežama -Twitter i Facebook.

Od januara do decembra zabilježeno je 210.710 jedinstvenih posjeta. Najviše ih je bilo u februaru - čak 38.644, a najmanje u julu - 11.124. Najviše posjetilaca je iz Crne Gore - 38,61 %, slijede posjetioci iz susjedne Srbije - 21, 45 %, a zatim Hrvatske - 12, 22 %.

Građanska alijansa je na svom portalu www.e-balkan.net ove godine objavila i 50

autorskih tekstova o marginalizovanim grupama (osobe sa invaliditetom, LGBT populacija, RAE populacija), koje su prenosili i drugi mediji. Najveći uspjeh je postigao tekst autora Raula Kevrića - "Zašto nisam slušao Nika Vujičića" - sa 16.794 pregleda <http://e-balkan.net/fokus/16794-zato-nisam-sluao-nika-vujicia.html>, koji su prenijeli portali E-novine, Vesti.rs, Index i 6uka.

Marina Bauk, koordinatorka medijskog programa

Milica Đokđurić, komunikacijska konsultantkinja

Program dobrog upravljanja

Nakon deset generacija Škole demokratskog rukovođenja i dvije godine rada sa alumnistima, ŠDR je uspela da uspostavi jaku mrežu od preko 200 alumnista. Tako smo razvili kapacitet za razumijevanje i aktivno učestvovanje polaznika u aktuelnim demokratskim procesima, koji im, u okviru svojih poslova i funkcija, daju svojevrsni doprinos. U mreži ŠDR u ovom trenutku ima preko 20 poslanika u aktuelnom sazivu Parlamenta, veliki broj vodećih ljudi iz civilnog sektora, vjerskih zajednica, urednika najpopularnijih medija, itd.

U okviru Programa dobrog upravljanja ove godine, nastavila je sa radom Škola demokratskog rukovođenja koja je članica Evropske asocijacije škola političkih studija. Tokom 2012. godine, Škola je bila fokusirana na rad sa alumnistima iz prethodnih deset generacija.

Sa svojih 20 predstavnika Škola je učestvovala na Svjetskom forumu demokratije koji se u oktobru održao u Strazburu. Škola demokratskog rukovođenja je ovogodišnje aktivnosti posebno prilagodila povećanju kapaciteta alumnista, kada je u pitanju demokratska kultura i procesi u Crnoj Gori. S tim u vezi, GA namjerava da osnaži upravo onaj nedostajući element društvenog djelovanja u Crnoj Gori – a to je otvoreni i konstruktivni dijalog između grupa i pojedinaca koji imaju različita mišljenja, a sve sa ciljem da se energija, znanja i iskustva prisutna u crnogorskom društvu usmjere ka formulisanju održivih rješenja, umjesto utvrđivanja u rogovskim razlikama.

Tako je GA, kroz saradnju ŠDR i njemačke razvojne agencije GIZ, pokrenula dijalog na temu energetske efikasnosti u Crnoj Gori. Posebna pažnja posvećena je upravo intenziviranju dijaloga među predstavnicima političkih partija, medija, civilnog i biznis sektora koji su prepoznati kao ključni partneri za dalje promovisanje dijaloga i adekvatnih politika na ovu temu.

U okviru programa demokratskog upravljanja, GA je pratila zloupotrebu službenih automobila, a posebno zloupotrebu javnih funkcija i resursa u predizborne svrhe. Nakon konstantnih upućivanja na ovu problematiku, nova Vlada je po prvi put najavila racionalizaciju korišćenja službenih automobila. GA je identifikovala nedostatke u Zakonu o izboru odbornika i poslanika koji ne dozvoljavaju Državnoj izbornoj komisiji valjano praćenje implementacije ovog Zakona i uputila svim poslaničkim klubovima Inicijativu za njegove izmjene i dopune.

GA je započela monitoring implementacije projekta elektronskih peticija Vlade pod nazivom „Glas građana“ koji će biti nastavljen i naredne godine. Nakon prvog perioda implementacije Vlada je prihvatila dio sugestija Građanske alijanse za poboljšanje ove platforme.

U okviru ovog programa, GA je uspostavila partnerstvo sa lokalnim organizacijama u tri opštine, sa kojima ostvarujemo zajedničke ciljeve pokrivajući jug, sjever i centralni dio Crne Gore. Dobro povezane, opštine će poslužiti kao strukturalna platforma za rad na građanskoj participaciji i aktivizmu kroz Program dobrog rukovođenja. U okviru ovog programa Građanska alijansa podržava lokalne partnerske organizacije, a pokrenula je i niz aktivnosti: obilježavanje dvadesetogodišnjice blokada na Slijepač mostu, inicijativu za proglašenje teritorije Valdanos u Ulcinju posebnim prirodnim predjelom, učestvovala je u javnim raspravama za procedure procjene uticaja na životnu sredinu. Kroz partnerske organizacije svakodnevno primamo građane (od 10h do 14h) u Arhus centru Nikšić i pomažemo oko svega što je u domenu pomenutih djelatnosti i Arhuske konvencije, a svim zainteresovanim omogućavamo da izvrše uvid u predmetne Elaborate. Dugoročni cilj ovog dijela

naših aktivnosti jeste da prenesemo naša organizaciona iskustva na lokalni nivo i pomognemo građanima da, aktivnijim angažmanom, ojačaju svoju poziciju u rješavanju upravo onih lokalnih pitanja koja su od njihovog vitalnog interesa.

Edin Koljenović, koordinator programa dobrog upravljanja

Prihodi i rashodi

Ukupan iznos prihoda GA u 2012. godini iznosio je 204,374.57 €, dok rashodi iznose 116,163.00 €. Oko 95% prihoda su donacije međunarodnih donatora. GA i njeni konstituenti su tokom 2012. uspjele su da dobiju podršku od više donatora na dvogodišnjem nivou, pa će značajna sredstva dobijena tokom 2012. biti korišćena tokom 2013.

Značajnu finansijsku, administrativnu i programsku podršku programima GA su tokom tranzicionog perioda, pružili i njeni osnivači 35mm i YIHR, kao i nekoliko pojedinaca koji su zahtijevali anonimnost.

Revizorski izvještaj GA za 2012. se može naći na našem sajtu.

Donatori

Fond braće Rokfeler
Ambasada Kraljevine Norveške
USAID Program efikasnog upravljanja/East West Management Institute
Charles Stewart Mott fondacija
Ambasada Kraljevine Holandije
Misija OEBS u Crnoj Gori
Nacionalni demokratski institute (NDI)
Balkanski fond za demokratiju
Savjet Evrope
EGAM
Kancelarija UNDP u Crnoj Gori

Partneri

Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
Monitoring grupa Ulcinj (MogUI)
Ekološki pokret OZON
Centar za prava djeteta (CPDCG)

Uposleni

Predsjednik: Boris Raonić
Programska direktorica: Ajša Hadžibegović
Izvršna direktorica: Edina Hasanaga Čobaj
Direktor komunikacija: Darko M. Ivanović
Koordinator programa ljudskih prava: Milan Radović
Koordinator programa vladavine prava: Zoran Vujičić
Koordinatorica medijskih programa: Marina Bauk
Koordinator programa dobrog upravljanja: Edin Koljenović
Asistentkinja na programima: Sandra Đonović
Menadžerka kancelarije: Jelena Vukoslavović Ristović
Menadžerka finansija: Gordana Drašković
IT menadžer: Jurica A. Žarković

Saradnici:

Pravni konsultant: Siniša Bjeković

Advokat: Vladimir Bojić

Komunikacijska konsultantkinja: Milica Đokđurić

Monitori/ke:

Amela Jusović
Almir Caušević
Ana Topalović
Ismar Čorović
Andrej Đelošević
Bojana Tošić
Dalibor Vuksanović
Janko Adžić
Drazen Đurašković
Ana Čabarkapa
Dražen Petrić
Đorđije Perović
Emrah Jefkaj
Milica Žugić
Slobodan Tomašević